

Pomha i Bo!

Cíklo 18.
1. meje.

Létnik 8.
1898.

Serbiske njedželske īopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Ssmolerjez knihicžishečeřni w Budyschinje a ſu tam doſtacž ſa ſchtwórtſetnu pſchedplatu 40 np.

Tubilate.

Jap. ſutki 4, 8—20.

Tubilate, wyſkajcze! (Po ſawódnym ſchpruchu dženſniſcheje njedže: Wyſkajcze temu Kenjeſej wſchitkón ſwět!) To je rjane napominanje, kotrež cžlowjek ſebi radu lubicžda, runje kaž to pſchichodneje njedže: Cantate, ſpěvajcze! pſchetož wyſkanje a ſpěwanje to ma kózde ſtworjenje radſcho dyžli plakanie a ſtonanje. A nětk je wožebje luboſnij cžaž ſi wyſkanju a ſpěvanju — wonkach w Božej ſtworbje kaž nutſkach w kſchesčijanskej wutrobie; wſchudžom wjeſzele klineži: Ssmjercz je požrjeta do dobyčza. Semja ſo ſaſo ſwoblikuje a wupnichuje, a w młodych travicžkach, w rjanych róžicžkach, w ſelenych kerčkach a kežejazých ſchtomach widžiſh jene wulke potajnſtwo: To žiwenje je ſo ſjewilo!

Žiwenje, kajte njedowuſlēdžomne hudańčko! Kajka wſchelakoſcz a pižanoſcz a połnoſcz, kajte možy, kajte bohatſtwo, kajke pſheměnjenje, wobnowjenje, wudokonjenje! Pſchezo ſaſo nowe roſtliny, nowe ſwěrjata, nowi cžlowjekoj! O kajka hľubokoſcz teho bohatſwa, woboje teje mudroſež a wědomoſež Božej! Pſchetož to kózdy někaſ wěrjazy cžlowjek widži: Wot njeho a pſches njeho a ſi njemu ſu wſchitke wězy! Duch, kiz wſchitko njeſe,

W kótrymž my ſmy cžili
A kaž wſchitke wězy žiwi:
Ty pſchecžiſhcziſh wſchitko,
Wěčnoh' ſwětla kraſnoſcz,
Cžiſhez ſo do naſ, Boža jaſnoſcz!

Haj, potom hakle je prawe žiwenje w naſ, potom hakle prawje wyſkacž a ſpěvacž móžemy, hdyz je Boži duch w naſ mózny, hdyz naſcha wutroba wě a cžuje: Tež ja ſym wot njeho a pſches njeho a ſi njemu žiwa.

Tač běſche ſi Pětrom. Wot Jeſuſa napominany: Pój ſa mnu, běſche jeho tſi lěta dolho wſchudžom pſchewodžal, běſche ſi nim kchodžil, jědł a pil a ſpal, běſche jeho luboſcž a ſczerpliwoſcž, jeho njesprózniwe dželanje a ſwiate ſahorjenje ſa Bože kraleſtwo widžil, běſche jeho mózne předowanja, połne ducha a žiwenja ſklyſchal. Hacž je tamne powědańčka wo Jeſuſowym džiwnym narodzenju w Bethlehemje ſnał, ſo jara praſcha, ale tež bjes teho wón widžesche a cžujesche: To je žiwenje ſi Boha! a wón ſo ſi radoſežu wuſna: Komu poúdžem? My ſmy wěrili a poſnali, ſo ty ſy Chrystuſ, tón ſyn teho žiweho Boha! A hdyz tež w Kaifaſowym hrodze teho hanjeneho a ſchwikaneho Jeſuſa ſo hanibowasche a bojoſcz a ſlaboſcz jeho wutrobu napjelni — poſdžiſho běſche we wulke ſhromadžiſhne měſchnikow, wyſočich ſaſtojnikow a Sadducejskich — teho horjestanjeneho a pſchekraſnjeneho ſbóžnika ſo hanibowaſ njeje; tón da jemu móz a krobloſcz, niz jenož bědných cžlowjekow wuſtrowicz w Jeſuſowym mjenje, ale tež tym njewerjazym njepſchecželam teho kſchizowanego mózniſe wobžwědečiž: „Tón ſamý je tón kamien, wot waſ cžeſzlow ſacziſhneny, kotrež róžkuh kamien je ſcžineny. A njeje w žanym druhim ta ſbóžnoſcz, tež njeje žane druhe mjenno pod njebjom date tym cžlowjekam, w kótrymž my mohli ſbóžni być.“ Kraſne ſwědečenje a ſpodžiwna

khrobłosz̄ wot Pětra a Jana, tuteju njewucženeju a njewustateju człowjekow, kotrejż jeże wó měšchniz̄ a Sadduzejsz̄ ſo ſ połnym prawom džiwali a kotrejż ſo wſchitz̄ ſdobniſe džiwacze, kotsiž niežo njewecze wo ſbóžnoſci a wjeſelioſci wéry do Jeſuſa, kiž je wérjazym pucz̄ k Wótzej a ſawdaw̄k wéczneho žiwiſenja!

Nochzesch dha tež ty ſ nim ſpýtacz̄, luba duſcha? Nochzesch w jeho mjenje ſpěwacz̄ a džělac̄, w jeho duchu Božu wolnem czinic̄ a luboſc̄ wopokaſac̄ wſchitkim bratram a ſotram? Može dha něchtó druhi wutrobu tak wjeſelu a khrobli ſčinic̄, ſo žaneho człowjeka ſo njeboji, ale kaž Pětr pſched wylſchim měſhníkom wobſwědcži: „Ja ſo wſchał teho njemóžu wostajic̄, ſo njebych rěčzał, ſchtož bym widział a ſlyſhał, abo ſo kaž Luther pſched bamžom a khězorom wobkrueci: Tu ſteju, ja hinał njemóžu, Bóh pomhaj mi! Je dha něchtó druhe tón ſwét czisze pſche- wobrocžilo, tak ſo hroſne pohanske waschnia ſo minyku, prawo a prawdoſez̄ mjes człowjekami pſhibjerasche, hlowy ſo roſjaſnichu, wutroby ſo polepſchowachu, wědomoſeze a khumſchty ſo wutworjachu? Njewostanje pſchi Pětrowym ſlowje: „Njeje w žanym druhim ta ſbóžnoſez̄”; wostanje pſchi wérje předawſchich a nětežiſchich kſheszijanow: Jeſuſ je tón róžený ſamjeni Božeho králeſtwa a wſchego bójſkeho žiwiſenja na ſemi; wostanje pſchi naſchim a naſchich wózow pſcheſwědcženju: Schtož jeho ſłowo ſlyſhi a wéri temu, kiž jeho póſlał je, tón ma wéczne žiwiſenje a je wot ſmijercze k žiwiſenju ſo pſchecžiſchczal. A to wſchitko mi wutrobu tak ſwjeſeli, ſo woczi mojeho póſnacza ſo wézinita a ſ zyle druhimaj wocžomaj na Boži ſwét a człowſke žiwiſenje hladam, tak ſo ſo mi wſcho widoſne czini, pſchirunanie na njewidoſne, a w knicžomnoſci i wſchitkach ſtworjenjow widžu tu njeſachodnoſez̄ teho ſtworeczela a bójſke žiwiſenje wot ſpocžatka hacž do kónza, w žiwiſenju, czerpjenju a wumrjeczu ſo troſhtujo a wylſajo:

Na ſwécze wſcho ſahinje,
Boža luboſc̄ wostanje!

Wicžas- Kletnjanski.

Faſne woſno.

1. Šsamlutli — a tola niz wopuſhcženy.

„Semja a njebjo móžetej troſhtowac̄, ale tola jenož wumoženych!“

S czicha běſche ſo měšacžk naſtaſil k ſwojemu pucžowanju po nóznym njebju. Delfa na ſemi wotpočowaſche wjeſz w czischińje a ſpanju. Horfa pſchi horach, pödla hóřſteho leža miſhkeſche ſo hiſcheze ſwécza w hajníkowni. Běſche to jaſna, czicha naſymſta nōz; prěnje naſymſke ſmijerski czahnu pſches naſymſku krajinu, a ſe ſmijerskami padaju ſežoležene a ſežerwjenjene ſopjena ſe iſtomow, jako bychu człowjeka ſeſheric̄ chzyle, tak padaju k ſemi, a na ranje budže ſawěſče wſcho běle ſ mróſom. Połnóz je ſo hižo minyka. Stary ſtražnik, kotrejž je ſatrubil a wucžepjeni hodžinu ſ hloſhom pſchipowjedži, poſlada horje k jaſnemu woſknjeſchku a potſchaſy ſ hlowu, na ſwoje potajne praſchenje ſebi wotmolwjenja njenaſeñdzivſchi.

Schto drje njeſpi tam horfa hiſcheze po ſrjeđ nožy?

Pohladajmy do niſkeje, mólczeſke ſtwicži! Nichtó tu ani wotucženy njeje; ale w ſawěſkach leža tu tsi džězatka w ſpanju, vacholkaj a hloſka, ſe ſačerwjenjenymi ličlami, a wone ſdyhujia tak hluſkou a czicho, ſo to ſedma wuſlyſhisch. Tich dla drje ſo ſwécza njemischki.

Tola ſtwine durje ſu jenož pſchisacžinjene; wonka drje je tež czicho, tola ty wuſlyſhisch czicho placž.

Nhězne durje maja hornju a delnju połnjzu; delnja je ſačinjena, hornja ſcheroſko wocžinjena. Pſches nju ſezele połny měšacžk ſwoje pruhi na wotewrjeny džězazý kſcheſ. S czicha padaja wot małej ſtykneneju ružy pſches ſeſuſhenej rucžy; a

nětkole ſwécza na wuſke, blěde wobličjo. Ach, kaž měrne je tele džězaze wobličjo! Šjeba naž měšacžkowe ſwělko, abo je temu woprawdze tak, ſo ſo wokolo džězatkoweje huby ſbožowne a ſbóžne pruhi wjeſelioſeze roſlēhaju? Tſi abo ſchthri lěta běſche holčka drje ſtara, a tola roſpſchecžerachu ſo na bělých hlowacžkach dolhe, kudžerjane, jaſno-barbne wložy.

Nětkole ſwéczi měšacžk jaſnuje morwej na mjeswocžo — dha poſběhnuje tež žónſka ſwoju hlowu, kotrejž je pödla czela ſedžo, ſprózna na kſchežowu kromu ſložila. Zeje mjeswocžo je pokryte ſe ſylami, wona ſajědze ſebi ſ ruku pſches čolo, džězatkowe mjeswocžo je tak ſpodiwnje pſchekraſnjeny wiras doſtało. Hdyž běſche wona ſwoju hlowu poſhiliſa, dha běſche tu hiſcheze zyle czemnje bylo; tola doſlo běſche tu taſte ſedžila, mjes tym běſche ſo wſcho kolo wokolo ujej roſjaſniſo — roſjaſniſo tež w czemnym kſcheſu!

Ta, kotrejž tu ſedži, je ſi wudowu! Wudowa, ſedžaza pſchi kſchežu ſwojeho džězca, ſuajesch ty traſch něchtó ſrudniſche?

Tale žónſka ežežko ſdychuje, pomałku wobrocži hlowu, wobrocži ju k njebju a hlaſa na měšacžk. Zeje ružy ležitej ſtyknjenej na kſchežu nad ſtyknjenym rukomaj jeje džězatka! Faſne měšacžkowe pruhi kaſala ji do wocžow, a tola njeſamóže, ſo by ſo wot měšacžka wotwobrocžila. Ze ji, jaſo bychu ſo jaſne pruhi ſchérile k ſchérofim, wylſokim njebjefim wrotam, a we wotewrjenych wrotach mjerwi ſo ſ postawami, ſ jaſnymi, rjanymi poſtawami njebjefeho raja; nětko ſo ſdalija, tola jedyn wupſchestręla ſwojej ružy jej na pſchecžiwo, ju ſtrowjo, ju požohnujo!

Žónſka poſhili ſaſo hlowu a ſtyknje ružy na wutrobu. Tak ſedži tu doſlo, jara doſlo ſo ani njehibno. Won a njepytnje ſyry nózny powětr, ſ durjemi ſacžahowazy, njepytnje, ſo ſo měšacžk po njebju dale wjedże, ſo ſo czemnota k njej naſhili, wona ſponina na dawno minjene czafy! Tehdy njeběſche tu ſamalutka! tehdy mějeſche hiſcheze dwě ſprawnej, ſwérne ružy, kotrejž ju ſchitowachu a ſa nju ſo staraschtej, a dwě jaſnej wocžy, kotrejž ſo blyſcheſeſtej pſchi domojwrczenjom i wježorom ſ wjeſelioſci ſaſowidženja, a pěknu, pobožnu mužsku wutrobu, kotrejž móžesche ſo ſ njej a ſa nju modlicž!

Ženie pak njeblyſcheſeſtej ſo teſle wocžy bôle a jaſniſcho, hacž hdyž móžesche wona temule lubowanemu mandželskemu ſtroweho, nowonarodženeho hólcžka ſ wutrobnnej radoſežu na pſchecžiwo džerzecž. Potom by ſo wón poſlakimy pſchi jeje ſožu, jeho běſche radoſež tak pſchewſala, ſo njemóžesche rěčeež, tola ſe ſylſojtym wocžkom poſlada wón potom k njej, jeje ružy ſtajnje a pſchecžo wokosho.

Tak pělněj a ſwérne ručy njeběſche ſana ſanani wuhlaſala, tajke běſche jenož jejny mandželski měl, a nětko je wjazy njewuhlaſa! Doſlo hižo je njeje wjazy wuhlaſala; běſche to žaloſtie ranje, kotrejž běſche ſo ji kaž wóbre ſeleſo do wutrobu ſarhlo, hdyž jeho pſchinjeſeſtu, kriwaweho a roſtělanelo a morweho. Běſche to czemny podawk; někotři měnjaču, ſo je ſo jeho třebla wufſeliſa, druhý měnjaču, ſo je to njekedžblivoſež abo ſla wola byla, pſchetož na reverje běčju wulku hońtwu měli, a hajnik njeběſche njepſchecželov dla ſwojeje ſwědomliwoſeže.

Mału Marſu, nětko tu w kſchežu ležazu, njeběſche nan ani wohlaſał; wona běſche ſo hakle po jeho ſmijerczi narodžila, a ſana běſche ju drje ſ hórkimi ſylami, tola tež jako noweho, luboſneho jandželka powitala, kotrejž je ji njebocžicžki ſa troſhtowarja w ſrudobje a ſtyknioſeži poſlal. So ma ſo wona pödla tříjch ſtaraschich džězow hiſcheze ſa jene wjazy ſtaracž w ſwojimi wudowſtwje, na to ſebi njeběſche ani poňyſliſa.

Tale hólcžka pak běſche tež wot prěnjeje mlodoſeže ſem tak pěkna a luboſciwa; wona běſche zyle hinał byla hacž jeje druhe tsi džězci. Tež wona běſche drje druhdy plakała, tola to njeběſche žane ſchicženje, kaž poſla tych druhich; a poſmějkovala je ſo tak ſahe. A na kohož ſo wona požmějka je ſwvjimaj wulkimaj, módrymaj wocžomaj, temu ſdasche ſo drje, ſo ſo jemu wylſoke Bože njebjo wotewri. A hdyž bě hakle ſapocžala prěnje ſlowežka rěčeež a rucžy ſtyknioſi běſche prěnje pacžerje wuſpěwała! A kaž běſche ſo wona ſtajnje k macžeri ſiſhežala tak pěknje a něžnje a poſkluſhnie! Haj, kajſa běſche tola tale hólcžka byla! Žadny człowjek njeběſche jeje potajni kražnoſež ani pytuił, khiba jeje macž!

Tola hroſna, njewuproſhna khorofcž ſo nawali, a tsi dny a wona běſche ſtrowa a morwa! — Tyžazorje naſhonjeny a wuceřpjeny ból, — a kohož potrejchi, teho potrejchi tež ſtajnje najježdžho a najhóřſho! ſ tyžazorých macžernych wutrobów je ſo

hjžo wudobylá ta hórká ffóržba: Cžeho dla je ſo mi to tola ſtało?
— cžeho dla runje tole? cžeho dla woſmje ſo mi runje mój
lubuſchť, moje najpěfníſche a uajwobdarjeníſche džecžo?

Tež tu wudobv ſo tale ſkóřba, a ſebi tak pomýſliwſchi
běſche Hana ſwoju hłowu na faſchczinu fromu połožila; tola
njebojefi blyſtečz wuhladawſchi, běchu ſo jeje myſle wſchě pſche-
měniſe! Tak je Bóh po ſwojej njewuſlědženej radže poſtajíſ,
pomýſli wona ſebi nětfo, — ſchto dýrbjeſche tu Maſſka dleſe na
tutym ſrudnym ſwěcze, — fhleb, wote minje ji poſtiezeny je pſches
wſchu měru twjerdy a hórfi, — a drac̄zic̄zfa, wote minje ſa nju
ſhotowana, je ſurowa; — a — ſchto je moja luboſc̄z poſnjo
jeho luboſc̄z, poſnjo luboſc̄z dobreho a ſmilneho paſtyrja, — měj
ſo derje, ſubſche jehnjatfo, o měj ſo na wěcžnje rjenje pod jeho
ſchfitowazej rufu a na jeho flinje! A ſ wuraſom najněžniſcheje
mac̄zeŕneje luboſc̄ze połoži wudowa ſwoju wot czežkeho džěla
ſtwjerdnjemu rufu, tola mile, tak mile morwej holečzy na hłowu.
Potom poſtry mały faſchcz ſi běſej płachtu a požohnowa ſwoju
njebočzic̄zfu holečku ſe ſnamjenjom ſſchiža.

(Bofraczowanie.)

Gniewskowne misionistwo

(Bofraczwanje a sfunczenje.)

II. Swiatlowne misjonstwo.

Jeho najważniejszy dźiał je misjonstwo miedzy poganami, fotremuż
że to słowo przeczytali: Mat. 18, 18—20. To je nowa
hodzina w Bożim kralestwie. Poniżenie Jezusowe ma fond a
jego krajobrazu pschiūdze. Duż je też s tym nim, so by misjonstwo
na izraelski lud wobmiesowane byłe. Ewangelijon dyrbi że
wschitkim ludam pschinieć.

Šaposchtołam prěním ta pschifañja płacži, ale niz jenož japoſchtołam. Hewaf džě by to: „Ja ſym poła waſ” jenož jim płacžilo, a to „wſchitfe dny hacž do ſkónečenja teho ſwěta” njeby žaneho ſroſymjenja mělo. K temu „wſchitfo”, ſchtož dyrbjachu japoſchtołojo druhich wučicž, ſluschha tež pschifañja miſjonskeho ſkutowanja. Wěžo cži japoſchtołojo běchu a rěfachu prěni miſionarjo. Šaposchtołſſe ſkutki, prěnja zvrfwinſka historija běchu ſ wjetſcheho džela miſionska historija. Cži japoſchtołojo mějachu wulfi nadawf. K temu potrjebachu bohateho troſchta Jeſuſoweho a požylnjenja jeho ducha — ſ frótfa ſaložene miſionistwo dyrbjesche na nich ſtwój ſkutk dokonjane měcž, ſo woni njebychu wustali.

Schto pač je to najmóżniſche wabjenje k mižionistwu? Pſchi-
kaſnja naſcheho ſbóžnika, na fotruž prawy fſcheſczijan ſwólniwje
poſkucha. Czérjenje fſcheſczijansſeje wutroby, fotraž dyrbi na-
ſhonjene ſbože tež druhim pſchinjescz. Hubjenſtwo pohanow, fotrež
k njebjeſtam woła.

Hdyž bo na to džiwa, wschitfe wobmyšlenja swoje prawa
shubja, n. psch. te: My mamy telfo hubjenstwa mjes nami, jemu
dýrbi bo najprjedy pomož pschinjescz. Tak s wjetsha tajzy powjedaja,
kotsiž ani sa zúšbu, ani sa wótzny fraj nicžo njeczinja. My
dýrbimy jene činicz a druhe niž wostajicz. Kschesczijanstwo nieby
sa misjonistwo mjes pohanami kumanie wostało, hdv by na hubjenstwo
w swojej brjedžisnje sabyla.

III. Snutsfowne misionstwo.

Seho słowo c̄itamy Hesek. 34, 11. 16. Woboję misionstwo (światłowne a śmutkowe) ma faż jene mieno też jeneho ducha. Mužojo faż Goßner, Harms, Löse, Giedner stejachu s̄ jenej nohu we wóznym kraju, s̄ druhej w daloſćzi. Ale dźělo same je tak wſchelake, faż to teho runja to mieno „śmutkowne“ a „światłowne“ wupraji. Kſchczeni tſchesczijenjo ſenje pohanam runacž njeiſu — ale hdvž woni misionstwa potrjebaja, ſu tamni tak wobżarowacž, faż tucži. Schtož tucži hiſchcze ſnali njeiſu, ſu tamni s̄ nohomai podteptali.

Kak paś pschiúdże f tajfemu poħanstwu brijedža w ksej-
sczijanstwie? Għażela maja te schfodx ħwoje forjenje w dalofej
sañidżenosczi („wobrocżenja psħex mόz”, n. psħ. psħex khorlu
Wulfeho, psħi cżimż jenoż f cżiċċe swonkownemu podeċċiżnjenju
għall-had lu do w pschiúdże). Għażela maja ħwoju psħicżiñu w nusach
našċeħo cżaqqa (poħraħowaze duchowne możi, so bixxu lu do w
żiżjenje psħekkisże).

Duž snutškowne miſionſtwu ſe ſtwojej nufnej pomožu ſaſtući. Žeho mjenu, potrjebnoſć je hanibne ſa zyrkej. Schtóž pač chzyl ſnutſkownemu miſionſtwu wobaracż, dofelž by ſo hewač ſchfoda pſchidala, by ſo mužej runał, fotryž ſěkarja do domu puſchežicż

njechajše, dofeliž mohli žebej luhžo nijšicž, so tam fhory leži. —
Wě ſpo ſniutſkowne miſionſtwo wrćežo ſtupi, hdyž je ſwoje džělo
dofonjało.

Žeho cžerjaza móz je ſmiſtoſcz. Žeho hłowny ſrědſ ſtej
ſkłowo (hłowna wěz, pſchetož ſo jedna wo ſbože duſche) a ſkutſ
(pomožne ſrědſi). Kraſny ma wotłyſnjeny kónz: ludowu duſchu
ſažo dobycz ſa Bože kraleſtvo. My ſamy ſpoſojom, hdvž prawje
wjele jenotliwych ſažo dobuſźem.

To zvěle je hohřší řeč. Troščtujmū ſo teho, ſchtož Neh.
4, 19. 20 píšane ſteji a džělajmū ſivěru hacž t ſivjatofej.

Falschni Chrystojo a falschni profetojo budža
stanje. Mat. 24, 24.

itanycz. Mat. 24, 24.

Wo tajfim wopac̄nym Męsiāszu ſo nam ſ Gendżelskich
ſtawiſnom powjeda. Pod fuijeſtvoſom Olivera Cromwella (1653—1658)
běſche wuſtupjenje wěſteho Žafuba Naglera w Gendželsſej ſ muſkim
pohorschfom. Wón ſam wo ſebi wěrjesche, ſo je do Chrystuſa
pſcheměnjeny a ſo móže ſo ſwětej jaſo wopravdžitý ſbóžniſ ſjewic̄.
Hdyž ſam wo ſebi tajfe myſklesche, tež w ſwojim žiwjenju a
fhodženju po Chrystuſu ežinjesche, taž je nam w ſeženjach wo-
pišane; wón ſebi brodu roſc̄ da taž Chrystuſowe ſnamjenja
poſaſuja; haj, wón morwych ſe ſmijercze ſbudžic̄ ſpytaſche. Hac̄
runjež bě ſe wſcheho widžec̄, ſo nimia praweho roſuma, ſo tola
wuc̄obnižy namafachu, fotſiž jeho pſchewodžachu.

Wón chžysche ſwoje nutſczehnjenje do města Bristol a džeržecz, ale woſkoła žaneho njenamaſa, na ſotrehož khribjecze mohł po pſchikkadze ſbóžnika do města jěchacz; to dýrbjesche ſo teho dla na fonju ſtacz. Teho wucžobnižy pat ſwóju draſtu na pucžu roſ- pſchesczérachu a ſelenie hałožki ſypachu, na pſchemo wołajo: „Cžescz najwyſchſchemu fuijeſej wójſſow, halleluja, halleluja!“

Měschežanſſa rada ſo hmita ſac̄u, pſchecžiwo tajfemu ſpocžinanju wuſtupiež a Naglera pſched ſebje žadac̄. Na wſchitfe

praschenja radu mējeſche jenož jene wotmoliwjenje: „Th to prajisch.“ Tale wěz jara wjele hary načini, so ſo ſamo w ſemje wo tym rěczeſche. Dleje hacž džeſzacž duijow jednania wo tym trajachit, ſchto ma ſo wo Naglerje džeržecž, ſchtó je, ſchto je cžiniš a ſawinowaſ. A wſchelafim móžnym cžwilam a frjudowanjam ſo ſaſudži; napříledk dyrbjeſche ſo jemu jaſyk ſe žahlym želesom ſchecžipacž. Hacž runjež bu býle cžwilowany, tola nježałoſczeſche; wſchitko ſe spodžiwniej ſe ſejerpliwoſću ſnjeſty, ale wot ſwojich wopacžnych a ja-myſlennych myſlow ſo wotwobrocžicž njeda.

So by ſo wſchemu dalschemu njekafanstwu wobarało, ſo ani
jemu ani jeho wucžobnifam ſwoboda njewróči, a ſo by ſo mot
ſwojich ſanivſlenjow wuhojił, bu Nagler jenož ſ chlěbom a ſ vodu
pſchi ſtajnym jara twjerdym džěle w jaſtwje džeržany. To mějesche
najlepſchi wuſpěch; jeho wrótne myſle ſańdžechu, jeho roſum ſo
ſažo wróči; ſkónčnje tež ſwobodu doſta a ſo mot ſwojeju rukom
džěla žitvjesche.

Wschelate s blisſa a s dalofa.

— Schnujazym wobdzelenjom swojego Sakskego luda je król Albert swój jubilejski święteń święcził. W tych dniach je wón mógł jaśnje powsnać, fajku ma wón nutru lubość we wnętrzach swoich poddanów. Źene miane hiszanie dżesche psches zpłn król.

Ale niz jenož w Sakskej, po zyłej Němskej, haj ſamo we wuſraju w luboſczi na krala Alberta ſpominachu. Schězor Wylem běſche ſam do Draždžan pſchijěl, ſo by kralej Albertej ſwoje a zyłebo němskeho luda ſvožopſchecze wuprajil. Tež awſtrijski fhězor w Draždžanach pſchebywaſche a i wutrobnymi ſłowani pſchi ſwjedženſtei hoſcžinje krala Alberta ſławjeſche. „Bóh ſdžerž hiſchecze dolhe lěta ſławneho, wot ſwojego luda nutrije lubowaneho a čeſcženeho knježerja, krala Alberta!“ je to wutrobné pſchecze, ie w tych jubilejſkich dniach we wschitfich wutrobach žiwie flincžalo.

— Našcha ſerbska jubilejna knižka je ſo nimale we wſchitfich ſerbskich ſchulach po wobſamkjenju ſchulſkich prjódſtejerſtvo w džecžom roſdželiſa fe ſaplačenjom fe ſchulſfeje poſkadniſy. Že nož někotre ſchulſte prjódſtejerſtwa njeiſtu ſo roſbudžiež mohlé fe wopominjecžu fraſa Alberta džecžum tu knižku pſchiſwolicž, haež runjež knižka jenož 5 np. placžesche. Kajfe myſle ſu je pſchi tym wodžile, ſo dopóſtač ſiemóže. Knížka je hiſcheže pola knijeſa Gſmoſerja w Budyschinje doſtač. Schtóž chze ſebi ju kupicž, njech to bórſy czini, dofelž je ſo jenož 5000 načiſchežalo a ſo ſklad bórſy roſpřcheda.

— Budyska Vježada wuhotowa sanđženu njedželu žwiedżenj i jubilejek krala Albertha. Sswjedžensku ręcz mjeſeſche knjess faraikan. Skala. Wón pokasa s hnuthymi ſłowami na žohnowanja bohate živjenje a ſlukowanje krala Albertha. Na rjantym žwiedženju ſbérachu zo dobrowólne dary sa naſch ſerbski krala Albertowym fond. Šbérka 60 hrinow wunjeſe. S tym je Vježada druhim ſerbskim towarzystwam dobry pschitkład dała. Nadžijomne jón tež druhe ſerbske towarzystwa, wožebje ſpěwanke towarzystwa, ſcžehuſa, ſo býchmy naſchu ſbérku, hdyz je wotmýſlenu wyžkoſć dozpiła, wobſamkujec mohli. Tež jenotliwych ſſerbow, a wožebje naſchich dowěrnikow proſhymy, ſo býchu nam bórſu naſberane dary pôžtali.

— Wažny wukas je ſchulſta woſrjeſna inſpečyja w Budyschinje wudala. We wjazorych ſchulach je ſ džiwanjam na ratařstwo to waſchnje, ſo zo poſraczowanſka ſchula jenož w ſymſkim poſlēze wotměwa. Duž zo poſraczowanſy ſchulerjo w lětnym czaſzu jako ſwobodni cžuja, kaž njebychu pod žanym ſchulſkim ſakonjom ſtejeli. Temu pak ſchulſta inſpečyja napſchecživo ſtupi ſ tej pschikaſnju, ſo maja ſo czi, kotsiž do poſraczowanſkeje ſchule ſkufſeja, jutry ſjawnje pschivſacž a ſapižacž dacž a ſo jim ſjewicž ſo woni tež w lětnym czaſzu pod ſchulſkim ſakonjom ſteja.

— Šakni ſejm ſo, hdyz je dleje hacž hewak w Draždjanach ſhromadženj był, w bližſkim czaſzu roſenidze. Wažny ſakní hiſcheze na ſwoje dowuradženje cžaka — ſakní wo powyſchenju dothodow wucžerjow.

— Šakní wo dothodach pruſſich duchownych je ſo w komiſiji pruſſeho ſejma wurađil a tež pschijal. Wſchelazh ſapóžlanzy chyžchu rad, ſo by ſakní předy hacž pschichodne lěto do možy ſtupil. Šastupjerjo wjſchnoſeze a wožebje finanzy minister pak temu žadanju ſ tym hroženjom napſchecživo ſtupi, ſo mohli psches to zyły ſakní ſtrachowacž, dokež wjſchnoſež do teho na žane waſchije ſwolicež njemóže. Duž dyrbjachu czi ſapóžlanzy ſwoje žadanja džiwajo na zyły ſakní wróžo ſežahynež.

— Wójna mjes ſjednoczenymi statami a Schpaniſkej je wudrila. K frejpscheleczam hacž dotal džakowanio Bohu hiſcheze dôſchlo njeje. Š radoſežu ſkylſhiny, ſo ſu ſebi na jubilejſkim žwiedženju w Draždjanach pscheywazy knježerjo ſkubili, ſo chzedža ſo hromadže ſa to ſtaracž, ſo njeby ſo nietriebawſchi krwej pschelaſa.

Sſerbski ſpěwar hloža: „Njech Bohu džakuje“, Jan Krygar ſ Brjaſhyn.

Khěrluſch „Njech Bohu džakuje“ je jedyn ſ naſbóle ſnatych a najwjažy ſo ſpěvačych khěrluſchow bje wſchěni w naſchich ſpěvařſtich. Wón je w ſapuſčenjach, žaloſežach a tjschnoſežach, kajkež je naſcha evangelska zyrkej w naſchim wotznym kraju w tſizyczilétnej wójni ſhonicž dyrbjala, naſtal. Wón je ſo džakowny khěrluſch w naſchej zyrfwi ſežinil. Na wſchěch ſwiedženjach, pschi wjeſelých ſkladnoſežach, kaž pschi ſchěziſnach, na kwažach, pschi ſběhanju twarjenjow atd. ſo tutón khěrluſch ſ džakownej wutrobu ſpěva.

Pschicžina ſ poſchitkownemu ſpěwanju tuteho khěrluſcha je byla přenje ſwjeteczenje weſtſaliſkeho měra, ſ kotrejmož ſo žaloſtña tſizyczilétna wójna ſkónči, džen 10. dezembra 1648, tak ſo budže w dezembri 250 lět, hdzež ſo tutón khěrluſch najprjedy poſchitkownje ſpěvaſche. Tehdy jako džakny khěrluſch ſenjeſej wójſtow horje klinčeſche. — Najeſterje pak je ſo tutón khěrluſch 1630 pschi ſkladnoſeži jubilejſkeho žwiedženja Augſburgſkeho wěrywusnača wudželał, a to w ſilowje (Eilenburg), hdzež běſche pěſnjeſte teho ſameho, Martin Rinkart, wot lěta 1617 ſ archidiakonom. Tola hlož, psches kotrž ſo tutón khěrluſch tak prawje roſſchéri, ſo w lěcze 1648 najprjedy naſaka. Tutemu hložej pak ma ſo tón khěrluſch džakowacž, ſo je tak daloko roſſchérieny. A wón je wot jeneho ſſerba ſpěvanſ. Minjem 9. haprly je 300 lět bylo, ſo je tutón wot Boha wobhnadžený ſpěwar ſwětlo ſwěta wohlaſa.

Jan Krygar je ſo 9. haprleje 1598 w Brjaſhynje pola Gubina narodžil. Wo jeho ſwójsje a pscheyzelſtwje, wo nanu a maczeri ničo bližſche ujeſhonimy. Wo jeho džecžatſtwje jenož to wěny, ſo je hacž do 15. lěta ſchulu w Gubinje wophtoval. Waschne tamneho cžaza běſche, ſo młodzenz, kotrž chyžſe něſchtro prawe nauſtnež, na wſchelakich ſchulach ſo ſ wědomoſežemi ſanofchowasche. Tak tež młodeho Krygarja pak jow pak tam naſakam, ſ Gubina do Žarowa džesche; tu krbiči cžaz pscheywſchi ſo do Brótſlawja poda. Hdyz běſche jow cžaz poſtudował, ſo do Wołomuz na

Morawje poda, ſo by w tamnym jeſuiſtkim klóſchtrje wjazg wědomoſežow nadobyl. Tež jow doſho njeſeby, ſwój puč dale do khězorſtwo ſwobodnych městow naſtoji a w Regensburgu jene lěto na pěžnjerſkej ſchuli pscheby. Jow wjelje nauſtne, ſchtož ſwojemu poſdžiſchemu powołanju trjebaſche, ſ kotremuž běſche tón ſenjeſe jeho powołał. Potom po Awstriſkej do Wuherſkeje pučowanſche, ſo by něſchtro cžaza w Brécžiſlawje (Freiburgu) pschebywał. Na to ſo ſažo do wotzneho kraja wróži; psches Morawu a Cžefku dužy do Freiberga w Míšnianſkim dónidze a wot tam w lěcze 1615 přeni ras do Barlina. Na ſwojich wulkich pučowanjach běſche wſchelake naſhonjenja a naſviedženja naſberal, kotrež jemu dalschi puč ſiženja poſkaſaču. Khřyſtof ſ Blumenthal, kurwjerchſki hejtman na hameče Mlynskim Dworje (Mühlenhof), jeho jako wucžerja ſa ſwoje džecži do ſwojeho doma wſa. Žemu ſo tam ſpodoBaſche; ale jenož lěto tam wosta. Wón do ſwěta jeho ſažo cžerjeſe, ſo by ſwoje wjedženje ſažo wudopjelnil. Do Barlina ſo wróžiſchi ſ hejtmanj ſ Blumenthal pschiūdze jako wucžer, ale ſ thui wuměnjenjom, ſo ſmě ſo pódla ſwojeho wucžerſtwa na gymnaſiju na wopht univerſity pschihotowacž. Wón hudžbu jara ſubowaſche a psches to ſo ſa duchowniſku wědomoſež dobycz da. 1620 ſo do Wittenberga pscheyhdli, ſo by na duchownſtvo ſtudował. Hijo jako ſtudenta ſo w hudžbje jara wobdarjeny woſkaſa a ſe ſwojim wožebnym hložom ſo wuſnamjeni. To měſchęzanſku radu w Barlinje poſmu, jeho 1622 do wuprōſdijeneho kantorſkeho měſtna pschi zyrfwi ſwjetateho Miklaſcha powołačz, ſ cžimž běſche wucžerſke měſtno na gymnaſiju ſchereho klóſchtra ſjenocžene. Prěnju njedželu po ſwjetej Trojzy ſamžneho lěta do tuteho ſaſtojnſtwa ſaſtuſi, a nětlo běſche jeho nadawk, Božu khwalbu a cžecž, hdyz tež niz ſ předowanjom a wukladowanjom Božeho ſlowa, tola ſe ſwojim ſpěwanjom roſſchérjecž. Sa jeho wožebite a wurjadne dary ſo jemu bórſu dostojoſež „hudžbneho direktora“ ſpožči. Hdyz běſche 6 lět w tuthym ſaſtojnſtve, ſo 3. augusta 1628 ſ wudowu radneho knjeſa Khřyſtiana Aſchenbrennera w Barlinje, rodženej Mariju Bělnekez, džowku měſchęzanosty w Bernawje woženim, Bóh tuto mandželſtvo ſ pječ džecžimi žohnowanſche. Tola te ſame kaž tež jeho mandželſtu Bóh po krótkim czaſzu wot jeho boka prječ wſa. 1637 tſecžu njedželu po tſjóch kralach ſ Lisi Schmidetz w Barlinia, džowku hoſezenzarja, kotaž hiſcheze njebeſche 17 lět ſtara, druhí ras do ſwjetateho mandželſtwa ſtupi. Bóh luby ſenjeſ tuto mandželſtvo ſ 14 džecžimi požohnowa, kotrež pak ſ wjetſha ſahe wumrjechu. Se wſchěch džecži ſo jenož jena džowka naſpomni, kotrejež mjeno njeje ſnate, kotaž pak běſche ſ dwórfkim molerjom wukleho kurwjerchá, ſ Michałom Konradom ſirtom woženjeni, dokež mamý wot tuteho pschichodneho ſkyna wobras Krygarja, kotrž hiſcheze dženža w Miklaſchowej zyrfwi na prawym boku pschecželov wiſy.

(Štöneženje pschichodniye.)

Něſchtro ſ roſpominanju.

Wot ſleho ſwědomnja honjena wutroba to je hela; měrna wutroba to je paradise.

* * *

Na tſjóch ſnamjenjach je poſnač, hacž je Jeſuſ w naſ: ſeho živjenje, jeho ſwědczenje, jeho ſtuf.

Sſerbski jubilejny krala Albertowym fond.

Dotal nařromadžene: 1735 hr. 82 np. Dale ſu ſkładowali: II. wucžer Pétrik w Bóru 3 hr.; 60 hr. 30 np. wunoſck ſwiedženja, ſ počeſćowanju Jeſho Majestosce ſkala Alberta ſakſkeho, wuhotowanym džen 24. haprileje wot Budyskeje Vježady; ſe ſtróžiſteža: Jakub Žyz 2 hr. a Miklaſch Hrehork 1 hr.; ſ Hrubozid ſe ſšokolzu: Jeſch 1 hr. 30 np., Groſha 50 np. a ſejler 20 np.; twarſti miſtr Rocho w ſſerjanach 3 hr. — Hromadže 1807 hr. 12 np.

Š najwutrobnichim džakom Sommer, poſkładnik.

Lubi ſſerbskja! Budze ſſerbskja! ſſerbski dom w Budyschinje ſo twari, a to ſa Waſh! Duž ſkładujcze ſa njoñ po Waschim ſamoženju hnydom, burja a měſchęzenjo, wucženi a njewucženi, ſtari a młodzi, mužzy a žónſle, a ſběraječe ſa njoñ pschi ſjubilejach, pschi kwažach a ſchěziſnach, pschi ſwiedženjach a ſkładowanſtach; ſkładujcze a ſběraječe! A Wy, ſiž wotkaſanja ſežinicze, wotkaſajcze na přenim měſtnje ſa Waſh „ſerbski dom“ w Budyschinje! Budze ſwěrni, wopravdzieſi ſſerbskja!